

Az óra időpontja: 2019. április 10. - 10:00 (3. óra)

Iskola, osztály: ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium, 7.c

Iskola neve és címe: ELTE Trefort Ágoston Gyakorló Gimnázium, 1088, Budapest Trefort utca 8.

Tanít: Mitsányi Réka

Témakör megnevezése: Amerika földrajza

Tanítási egység (téma) címe: **Összefoglalás**

Az óra (jellemző) típusa: Összefoglaló, rendszerező óra

1. Tantervi követelmények

1.1. A tanítási óra oktatási céljai:

- Földrajzi övezetesség elmélyítése, ismétlése konkrét példákon keresztül
- Amerika természetföldrajzi adottságainak elmélyítése, ismétlése
- Amerika társadalmi-gazdasági ismereteinek elmélyítése, ismétlése

1.2. A tanítási óra képzési, fejlesztési céljai:

- Anyanyelvi kommunikációs készségek fejlesztése
- Topográfiai ismeretek fejlesztése, térképhasználat
- Önálló, logikus gondolkodás fejlesztése
- Ok-okozati kapcsolatok feltárása, összefüggések megértése
- Rendszerező képesség fejlesztése

1.3. A tanítási óra nevelési céljai:

- Közösségi nevelés: fegyelmezett, pontos munkára való nevelés
- Együttműködési készségek fejlesztése, hatékony csoportmunkára való ösztönzés
- Közös munkában való aktív részvétel ösztönzése

1.4. Oktatási követelmények:

a. Fogalmak:

- Megerősítendő fogalmak: vízszintes és függőleges földrajzi övezetesség, éghajlatok (állandóan fagyos, tundra, tajga, óceáni, nedves kontinentális, száraz kontinentális, sivatagi-félsivatagi, monszun, mediterrán, egyenlítői, szavanna és trópusi sivatagi), hurrikán, tornádó, Angol-Amerika, Latin-Amerika, Kanadai-ősföld, Guyanai-hegyvidék, Brazil-felföld, Atacama-sivatag, Kordillerák, Andok, Préri-fennsík, Amazonas-medence, Grand Canyon, Colorado, Mississippi, Amazonas, Orinoco, Panama-csatorna, Nagy-tavak, Titicaca-tó, mesztic, zambó, mulatt, kreol, eszkimó, azték, maja, inka, nyomornegyed (favela), farmgazdálkodás, ültetvényes gazdálkodás, banánköztársaság, mezőgazdasági övezetesség, gazdasági körzet, napfényövezet, Szilícium-völgy, Kalifornia, Florida, észak-amerikai országok-városok, szénhidrogének, színesfémércek, nemesfémércek, közép-amerikai földhíd, Nagy Antillák, latin-amerikai országok-városok

b. Folyamatok:

- Megerősítendő folyamatok:
 - Városfejlődés (elővárosok, óriásvárosok)
 - Ipar telepítő tényezőinek átalakulása
 - Éghajlati jelenségek kialakulása

c. Összefüggések:

- Megerősítendő összefüggések:
 - Éghajlat – természetes növénytakaró/mezőgazdasági tevékenység
 - Éghajlatot befolyásoló tényezők
 - Természeti erőforrások/kutatóközpontok – iparágak/modern iparágak
 - Domborzat, éghajlat – népesség területi eloszlása

d. Megfigyelések, vizsgálatok, kísérletek: -

e. Fejlesztendő készségek, kompetenciaterületek: a tanulás tanulása (dolgozatra készülés), anyanyelvi kommunikáció, természettudományos kompetencia, szociális kompetencia, intellektuális kompetencia

f. Főbb tanulói tevékenységek: egyéni munka, csoportmunka, atlaszhasználat

2. **Szemléltető és munkaeszközök:** tábla, Power Point prezentáció, atlasz, nyomtatott cetlik (lánckérdés), hurkapálcikák

3. Felhasznált irodalom

- Alexa P. –Gruber L. –Szöllősy L. –Ütőné dr. Visi J.: Újgenerációs földrajz tankönyv 7. osztályosoknak (Oktatókutató és Fejlesztő Intézet, Budapest, 2017)
- Földrajz 7. A kontinensek földrajza. Mozaik Kiadó, harmadik kiadás, Szeged, 2005.
- Képes Földrajzi atlasz középiskolásoknak, Mozaik Kiadó, Szeged, 2018.

4. Mellékletek jegyzéke

- PPT
- Lánckérdés - cetlik
- Igaz-hamis feladat állításai
- Tornádó-hurrikán állításai
- Melyik a ... ? feladat kérdései

Az óra felépítése

Idő	Az óra menete	Didaktikai mozzanat	Módszer	Munkaforma	Eszköz
0-2'	Jelentés (hetesek), adminisztrációs teendők (hiányzók beírása) Óra céljának kijelölése: „A múlt órán átismételtük Amerika határait és tájait, a mai órán folytatjuk tovább az összefoglalást.”	Cél megjelölése	Magyarázat	Frontális munka	Papír, toll
2-15'	Lánckérdés: cetlik kiosztása, feladat ismertetése. Minden tanuló kap egy cetlit, rajta egy kérdéssel és egy másik kérdésre vonatkozó válasszal. Egy általam kijelölt tanuló felolvassa a kérdését, majd az a tanuló, akinél a válasz van, hangosan megosztja válaszát, majd felteszi a lapján szereplő kérdést. Egy újabb tanulónál lapul a helyes válasz, aki szintén válaszol, majd kérdést tesz fel, és így tovább... míg el nem jutunk az utolsó válaszig. Egyes válaszoknál kivetített képek, egyéb kérdések segítik az elmélyítést. „Sose tudhatod, hogy mikor következzel, figyeljünk egymásra, ne kiabáljuk be a válaszokat! Csak az beszél, akinél a helyes válasz van!”	Feladatkielölés Ismeret felelevenítése Alkalmazó rögzítés Összefüggések elmélyítése	Magyarázat Feladatmegoldás Megbeszélés Szemléltetés	Frontális osztálymunka és egyéni munka	Tábla, kréta, cetlik, atlasz, PPT, pendrive, projektor, vetítővászon, számítógép
15-25'	Igaz-Hamis: csoportok kialakítása (padsoroknak megfelelően), feladat ismertetése, hurkapálcikák kiosztása. Csoportonként kapnak a diákok egy hurkapálcikát, amely egy	Feladatkielölés Ismeret	Magyarázat Kooperatív	Csoportmunka	Hurkapálcikák, atlasz, PPT, pendrive,

	<p>kartonlapot tartalmaz, egyik oldalán egy „I”, a másik oldalán egy „H” betűjellel ellátva. Különböző állításokat fognak hallani a diákok, el kell dönteniük, hogy az adott állítás igaz vagy hamis. Először közösen, csendben döntést hoznak, majd ennek megfelelően, felemelik a hurkapálcikájukat.</p> <p><i>„A játék nem időre megy, a cél az, hogy minél több helyes választ adjatok! Tehát, nem az számít, hogy milyen gyorsan teszitek fel a pálcikákat! Ne forgolódjatok hátra, és ne a társaitok válaszait nézzétek, mert lehet, hogy ők helytelen választ adtak! Bízatok saját tudásotokban!”</i></p> <p>Minden állítás után megbeszéljük a helyes megoldást, mindig más csoport ismerteti hangosan a választ, ha hamis, akkor javítanak is. Az ellenőrzés közben egy-egy képet kivetítek a hatékonyabb rögzítés végett.</p>	<p>felelevenítése Alkalmazó rögzítés Összefüggések elmélyítése</p> <p>Ellenőrzés</p>	<p>módszer Megbeszélés Szemléltetés</p>		<p>projektor, vetítívászon, számítógép</p>
25-30'	<p>Mi a különbség a tornádó és a hurrikán között? Feladat ismertetése, csoportok kijelölése.</p> <p>A baloldali padsor a tornádókat képviseli. A jobboldali padsor a hurrikánokat. Különböző állításokat fognak hallani a diákok, ha a tornádóra igaz az állítás, akkor a baloldali padsornak kell feltennie a kezét (mindenkinek), ha a hurrikánra igaz az állítás, akkor pedig a jobboldali padsornak kell feltennie a kezét. A feladat közben a diákok szeme csukva van.</p> <p><i>„Ti vagytok a hurrikán, ti pedig a tornádó képviselői. Feladatokat az lesz, hogy különböző állításokat fogtok hallani, ha igaz rátok az állítás, akkor fel kell tennetek a kezeteket (mindenkinek)! Van olyan állítás, amely mind a két jelenségre igaz. Csukd be a szemed és már mondom is az első állítást!”</i></p> <p>A feladat megoldása közben folyamatos ellenőrzés történik (ekkor nyitva van a diákok szeme).</p>	<p>Feladatkijelölés</p> <p>Ismeret felelevenítése Alkalmazó rögzítés</p> <p>Ellenőrzés</p>	<p>Magyarázat</p>	<p>Egyéni munka (nagycsoportokban)</p>	<p>PPT, pendrive, projektor, vetítívászon, számítógép</p>

30-33'	<p>Ábraelemzés: Észak-Amerika éghajlatát befolyásoló tényezők és az időjárás különlegességei.</p> <p>„A kivetített ábra segítségével gyűjtjük össze, hogy mely tényezők befolyásolják Amerika éghajlatát a földrajzi szélesség és tengerszint feletti magasságon kívül!”</p>	<p>Ismeret felelevenítése</p> <p>Összefüggések elmélyítése</p>	<p>Ábraelemzés</p> <p>Megbeszélés</p>	<p>Frontális munka</p>	<p>PPT, pendrive, projektor, vetítővászon, számítógép</p>
33-43'	<p>Melyik a? Feladat ismertetése.</p> <p>Különböző kérdések kivetítése a táblára (pl. <i>Melyik a hosszabb?</i>) két választási lehetőséggel együtt. Minden állítás után egy diák ismerteti a választ, indoklással együtt. Néhol, egy-egy plusz kérdés feltevésével erősítem meg a tanult tartalmakat.</p> <p>„A következőkben különböző kérdéseket vetitek ki, választási lehetőségekkel együtt. Egyénileg dönts el, hogy melyik a helyes válasz! Kész feltétellel jelezd, ha tudod a megoldást! Akit felszólítok, ő mondja a választ! Válaszaitokat indokoljátok!”</p>	<p>Feladatkielölés</p> <p>Ismeret felelevenítése</p> <p>Alkalmazó rögzítés</p>	<p>Magyarázat</p> <p>Feladatmegoldás</p> <p>Megbeszélés</p> <p>Szemléltetés</p>	<p>Frontális munka</p>	<p>Atlasz, PPT, pendrive, projektor, vetítővászon, számítógép</p>
43-45'	<p>Óra lezárása:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Tanulói feladatok kijelölése (megtanulandó tankönyvi részek felírása a táblára, 126-157. oldal) - Órai munka értékelése - Esetlegesen felmerülő kérdések megválaszolása 	<p>Házi feladat kijelölése</p>	<p>Magyarázat</p> <p>Értékelés</p>	<p>Frontális munka</p>	<p>Tábla, kréta</p>
+	<p>Szükség esetén plusz feladat: csoportok kialakítása, feladat ismertetése (padsoroknak megfelelően alakulnak a csoportok).</p> <p>5 szó kivetítése a táblára (<i>kecsua, vízerőmű, vasérc, kőolaj, portugál</i>). Minden szóval egy értelmes, kerek mondatot kell alkotniuk a diákoknak, összesen 5 mondat.</p> <p>„Csoportokban fogtok ismét dolgozni! Kivetitek a táblára 5 szót, minden szóval egy kerek, értelmes mondatot kell alkotnotok! Összesen 5 mondatot kell írnotok! Bármilyen mondatot írhattok, a lényeg, hogy kapcsolódjon valamilyen úton-módon Amerika kontinenséhez.”</p> <p>Feladat ellenőrzése: mondatok megosztása úgy, hogy minden csoport sorra kerüljön.</p>	<p>Asszociáció</p> <p>Ismeretek felelevenítése</p> <p>Kreativitás</p> <p>Ellenőrzés</p>	<p>Feladatmegoldás</p>	<p>Csoportmunka</p>	<p>PPT, pendrive, projektor, vetítővászon, számítógép</p>

Mellékletek

Lánckérdések: 32 db. (minden diák egy cetlit kap)

1. Mely vízrajzi nevezetesség köti össze a Csendes- és az Atlanti-óceánt? Panama-csatorna
2. Mely vízrajzi nevezetesség választja el Ázsiától Amerikát? Bering-szoros
3. Mely híres természeti képződmény köszönhető a Colorado folyó munkájának? Grand Canyon
4. Kik a meszticek? A mongolid és az europid nagyrasz keverékei.
5. Mit jelent a Szilícium-völgy kifejezés? San Francisco-öböl déli partján húzódó technológiai övezet, kutatóbázis. Az itt működő világcégek a legjobb tudósokat, mérnököket alkalmazzák.
6. Mit jelent a napfényövezet kifejezés? Kedvező éghajlati adottságú és ezáltal turizmus és letelepedés szempontjából vonzó terület.
7. A gyarmatosítás következménye, hogy Amerika nyelvileg és kulturális két részre osztható. Melyek ezek? Angol-Amerika és Latin-Amerika.
8. Mit jelent a farmgazdálkodás kifejezés? Olyan gazdálkodási forma, amelyben az árutermelés hatalmas területen, fejlett munkagépekkel, növényvédő szerekkel és műtrágya használatával történik.
9. Kik a mulattok? A negrid és az europid nagyrasz keverékei.
10. Mely éghajlat jellemzi Grönland területét? Állandóan fagyos éghajlat.
11. Mit jelent a banánköztársaság kifejezés? Politikailag instabil és korrump ország, amely gazdasága vagy politikája kiszolgálja valamely nagyhatalmat.
12. Mely éghajlat jellemzi Kaliforniát? Mediterrán éghajlat.
13. Kik a zambók? A negrid és a mongolid nagyrasz keverékei.
14. Hogyan alakult ki az Amerikai Egyesült Államok? A 16-18. század folyamán, az atlanti partvidéken létrejött 13 angol gyarmat függetlenedésével.
15. Mely tényezőknek köszönhető, hogy az Amerikai Egyesült Államok a 19. század végére a világgazdaság vezető hatalmává vált? Hatalmas szabad földterületek, természeti erőforrások gazdagsága, bevándorlók (szakképzett munkaerő), nagyfokú gépesítés.
16. Miért alakultak ki mezőgazdasági övek az USA-ban? Változó éghajlat és a különböző talajadottságok miatt.
17. Mit jelent a farm kifejezés? Magányos település, központjában a lakóházak és a hozzá tartozó gazdasági épületek általában egy család tulajdonában vannak. Mezőgazdasággal foglalkoznak az itt élők – növénytermesztéssel vagy állattenyésztéssel.
18. Mely éghajlat természetes növényzete a füves puszta? Száraz kontinentális éghajlat.
19. Kik az eszkimók? Észak-Amerika legészakibb részén élő, vadászattal és halászattal foglalkozó mongolid származású őslakosok. Más néven inuitok.
20. Mit jelent az ültetvényes gazdálkodás kifejezés? Hatalmas területen egyféle növény termesztése.
21. Mely éghajlat jellemzi a Kordillerákat és az Andokot? Magassággal változó, más néven magashegységi éghajlat.
22. Hol vannak a legsűrűbben lakott területek Kanadában? Az ország déli, főként délkeleti területén, ahol kedvezőbb az éghajlat.
23. Mely éghajlat jellemzi a Brazil-felföldet? Szavanna éghajlat.
24. Mit jelent a favela kifejezés? A latin-amerikai nagyvárosok körül kialakult nyomornegyed, az itt élő emberek hatalmas szegénységben és rossz életkörülmények között élnek.
25. Kik a kreolok? A spanyol és a portugál gyarmatosítók leszármazottjai.
26. Mely éghajlat jellemzi Florida területét? Szubtrópusi monszun éghajlat.

27. Milyen a partvonalala Észak-Amerikának? Tagolt, mivel számtalan öböl, félsziget és sziget szakítja meg a partvonalát.
28. Milyen éghajlat jellemzi az Atacama-sivatagot? Trópusi sivatagi.
29. Mely főbb indián törzsek élnek Latin-Amerikában? Maja, azték, inka
30. Mi bizonyítja, hogy a több millió éve tartó hegységképződési folyamatok még zajlanak Amerikában? Sokszor pusztító erejű földrengések és vulkánok.
31. Mely területeket foglalja magába Közép-Amerika? Észak- és Dél-Amerika között húzódó keskeny földhidat és az Antillák szigetvilágát.
32. Mely éghajlat természetes növényzete a trópusi esőerdő? Egyenlítői éghajlat.

Igaz-hamis:

1. Amerikai Egyesült Államokban 4 gazdasági körzet alakult ki: Északi, Keleti, Nyugati és a Déli körzet. H
2. Chicago az Egyesült Államok egyik legjelentősebb vasúti és légi csomópontja. I
3. Az észak-atlanti partvidéken az óriásvárosok a számítástechnikai ipar, szoftveripar, telekommunikációs ipar központjai. I
4. Az Amerikai Egyesült Államok fővárosa New York. H
5. Az északi körzethez tartozik New York, a világ egyik legnagyobb pénzügyi és kereskedelmi központja. I
6. A déli körzet hatalmas kőolaj-és földgázlelőhelyei a vegyipar alapját teremtették meg. I
7. A nyugati körzet a hadiipari beruházások fő színtere. I
8. New Orleans fontos kikötőváros, s egyben a jazz szülővárosa. I
9. Kanada legfontosabb iparágazata a papíripar. I
10. Kanada fővárosa Toronto. H
11. Nagy-tavak vidékén déligyümölcsöket termesztnek. H
12. Az egykori gyapotföldeken ma már kukoricát termesztnek. H
13. Floridában déligyümölcsöket és zöldségfélét termesztnek. I
14. A Préri-fennsík északi vidékeinek fő növénye az őszi búza. H
15. A Mississippiföld középső részén alakult ki a kukorica fő termőközete. I
16. A Préri-fennsík pusztái és hegységek közé zárt száraz medencék a legeltető állattartás területei. I
17. Latin-Amerika fontos mezőgazdasági terményei a burgonya, napraforgó, cukorrépa. H
18. Argentína és Brazília nagy szarvasmarha-állománnyal rendelkezik. I

Tornádó vagy hurrikán?

1. Hideg és meleg légtömegek találkozásakor alakul ki. T
2. Átmérője csupán pár száz méter. T
3. Trópusi ciklonnak is szokták nevezni. H
4. Átmérője több száz kilométeres is lehet. H
5. Észak-Amerika belső területein jellegzetes. T
6. Porszívóként szippantja fel az útjába kerülő tárgyakat vagy embereket. T
7. Özönvízszerű esőzéseket okoz. H

8. Trópusi meleg vizű tengerek fölött képződik. H
9. Az erőteljesen felmelegedő, nagyon alacsony légnyomású területek magukhoz szippantják a légtömegeket. H
10. Hatalmas pusztításra képes. Mindkettő
11. A képződmény közepén szélcsend van. H

Melyik a?

1. Melyik a hosszabb? Amazonas vagy Orinoco
2. Melyik a magasabb? Aconcagua vagy Chimborazo
3. Melyik fekszik magasabban? Titicaca-tó vagy Huron-tó
4. Melyik a nagyobb? Felső-tó vagy Michigan-tó
5. Melyik a nagyobb területű? Kanada vagy USA
6. Melyik a nagyobb területű? Brazília vagy Argentína
7. Melyik a nagyobb területű? Uruguay vagy Chile
8. Melyik a magasabb? Cotopaxi vagy Ojos del Salado